

Konstnärliga Forskningsprocesser
Handledare: Emma Göransson, Roland Ljungberg
Konstfack 2012

ATT SKÅDA OCH SKÄRSKÅDA

Konstnärlig forskning med avstamp i Swedenborgs drömmar

Madeleine Aleman

ATT SKÅDA OCH SKÄRSKÅDA

Konstnärlig forskning med avstamp i Swedenborgs drömmar

Madeleine Aleman

Inledning

Allt sedan jag var barn har drömmar varit vardagsmat. Vid köksbordet berättade vi nattens drömmar och mina föräldrar, som arbetade med psykoterapi och psykoanalys, pratade ofta om klienters drömmar. Dessutom var min morfar Swedenborgspastor. Som naturlig följd av min bakgrund har jag så gott som hela mitt vuxna liv både fört drömdagbok och använt mig av drömmarna för att förstå mig själv och få vägledning.

I mitt projekt undersöker och reflekterar jag över Swedenborgs och mina egna drömmar, för att sedan använda dem i mitt konstnärliga arbete; teckning, måleri och performance.

Begreppet drömmar använder jag här i vid bemärkelse. Det innefattar, förutom nattliga drömmar även hypnagoga^I och hypnopompa^{II} tillstånd.

Det jag vill tillföra den redan digra av Swedenborg inspirerade kulturen är att i ord belysa interaktionen mellan det konstnärliga arbetet och det undermedvetna. Jag vill ge ett inifrån perspektiv på mina drömmars påverkan på den konstnärliga gestaltningen; idé, process och resultat.

Projektets upplägg och metod

Jag har använt mig av Carl Gustav Jungs metod Aktiv Imagination^{III} för att medvetet försätta mig i transcendent^{IV} tillstånd. Jag har också använt mig av en Tarotkortlek^V, I Ching^{VI}, Oblique Strategies^{VII} och en egenhändigt tillverkad Drömkortlek^{VIII}.

Verktygen ser jag som olika sätt att spegla mitt undermedvetna, som drömbilder. Jung har jag valt för hans forskning om det omedvetna, drömmar och synkronicitet^{IX}.

Jag har målat, arbetat med stora kolteckningar utifrån mina upplevelser av Aktiva Imaginationer och skapat en performance: "En måltid i Swedenborgs lusthus".

Texten har två delar. Den ena är ett flöde växlande mellan drömmar från Swedenborgs och min egen drömdagbok. Den andra delen av texten lyfter i dagboksform fram mina metoder och det konstnärliga gestaltandet.

Avslutningsvis reflekterar jag över och utvärderar mitt arbete.

DRÖMFLÖDE - Urval ur **Emanuel Swedenborgs Drömboken**
och Madeleine Alemans drömdagbok

Steg nedför en stor trappa – omsider var stege – hel fritt och dristigt. Där nedanför var ett hål som gick i ganska stort djup ner; var svårt att komma på andra sidan, att inte falla in i det hålet. Voro på andra sidan personer, dem jag räckte handen att komma över. Vaknade. Är faran ja är uti att falla i avgrunden, om jag intet får hjälp.

(Swedenborg, Drömboken s.12)

Det ligger en kille på golvet inne i ett bibliotek. En sur gubbe, som liknar Torsten Flinck, klädd i marinblå yllrock med läder detaljer och en ordensbrosch på, rusar fram med en tom kundvagn och stannar några millimeter ifrån killens huvud.

Gubben ryter: - Upp med dig! till killen.

- Sluta genast! Säger jag skarpt till gubben och ger honom en mordisk blick.

(Madeleines dröm)

Sedan var jag hop med en orm, mörkgrå, som låg och var Bromans hund. Jag slog många resor med en klubba efter honom, kunde aldrig hitta på huvudet, var fåfängt; han ville bita mig men kunde intet. Jag tog honom i dess gap, han kunde intet bita mig, jag ej heller göra honom mycket ont. Änteligen fick jag honom i käfterna och kramade han hårt och uti nosen, den jag kramade att det sprack ut som etter; sade att hunden hörde väl mig intet till, dock som han ville bita mig måste jag tukta'n. Därpå tycktes säga att han intet fått mig till att säga ett ord med honom. Trätte så med honom; då jag vaknade var det ordet jag sade: - Håll din mun!

(Swedenborg, Drömboken s.17)

Ska ta upp en död orm med sopborste och skyffel, Den är äcklig. Som doppad i lervälling. Ljus, blank och enfärgad men man ser reliefen av sicksack mönster igenom. Stålsätter mig - den bara glider undan. Tänker att jag ska ta upp den och kasta bort den. Tänker också i drömmen att jag ska omprogrammera min orm skräck. Försöker genom att inte identifiera mig med rädslan men ger till sist upp.

(Madeleines dröm)

Faseliga drömmar, huru bödeln stekte huvuden han slog av och lade länge det ena stekta efter det andra uti en tom ugn som aldrig blev full; det sades vara hans mat. Han var ett stort kvinnfolk, hade en liten flicka med sig. Sedan huru den Onde förde mig i åtskillige djup och bant mig – jag minns det intet allt. Kastades bunden överallt i helvetit.

(Swedenborg, Drömboken s.38)

Läskigt spel/idrott på en fotbollsplan. Tävling mellan svarta och vita män. De tacklas hårt, springer in i varandra och biter en bit av varandras ansikten. Fast spelet ser så grymt ut ser de glada ut. De är nöjda och skrattar.

(Madeleines dröm)

Svåra drömmar om hundar som sades vara mine landsmän och som didde min hals och intet bet, med mera huru jag ville göra med tvenne, men gick intet av. Morgonen föll jag i faseliga tankar, som ock dagen förut, att den Onde har fått mig, dock med den förtröstan att han var utanföre och snart skulle släppa mig . Enär jag var i fördömlige tankar – de värsta som ske kunde – i samma stund ställdes Jesus Kristus mig för invärtes ögonen starkt och den helge Andes verkan kom över mig, så att jag därav veta kunde att djävulen var borta.

(Swedenborg, Drömboken s.43)

En ljusbeige labrador kör huvudet rakt in i väggen och fastnar med huvudet på andra sidan. Jag tycker det är jätte otäckt. Rädd att den ska vara död eller ögonen skadade Jag blundar (vågar inte titta) samtidigt som jag erbjuder mig att gå efter en såg till hundens husse. Vill hjälpa till men ej se.

(Madeleines dröm)

Red i vädret med en häst. Gick i alla rum, kök och annorstädes och sökte efter en men fann intet; voro rum illa städade. Änteligen fördes jag i vädret in uti en sal; där fick jag två sköna bröd, och så fick jag igen honom. Var nog folk och städad sal. Betyder herrens nattvard.

Konung Karl sått i ett mörkt rum och talte något med något otydligt; frågade sedan en vid bordet om han intet fått veta vad han frågade, han sade ja. Han slog sedan igen fönsterna, och jag hjälpte honom med gardinerne. Sedan satt jag mig på en häst, tog intet den vägen jag tänkt utan över backar och berg, red fort.

(Swedenborg, Drömboken s.14)

Letar efter en lägenhet. Ser ut som på Fältöversten – åker högst upp – gård däruppe. Utanför någons dörr hittar jag tre hemmagjorda marsipangrisar (som jag känner mig ansvarig för, det är jag som har glömt dem där). Halva grisarna är doppade i choklad. Går vidare in i en lägenhet, till en gammal kvinna med rollator. Där är också två kvinnor från hemtjänsten. Jag presenterar mig och låtsas som jag ska vara där, fast vi aldrig setts och jag inte jobbar där. Allt går i pärlemor rosa, rummet och kvinnorna.

(Madeleines dröm)

Förra natten tyckte jag se konung Karl XII, den jag tillföre dedicerat mitt arbete, men jag tyckte nu att han var uppstånden av döda, och att jag gick ut och ville nu dedicera honom likasom en annan.

(Swedenborg, Drömboken s.46)

Hör att någon kommer in igenom dörren i min hall. Jag ligger i sängen, det är natt. Först blir jag rädd. Går ändå ut i mörkret för att se vem det är. Det är pappa! Jag kramar honom. Det känns verkligt (fast han är död). Jag känner på hans hår för att bekräfta att det verkligen är han. Jag frågar: - Men hur kom du in? Sedan vaknar jag.

(Madeleines dröm)

Konstnärlig process

29/1

Det är Swedenborgs födelsedag idag. Firar den i Stjärnsalen på Tegnerlunden 7, Nya Kyrkans församlingshem. Ett 50-tal gäster, från två församlingar och Swedenborgssällskapet, är inbjudna till Minneshögtiden. En man visar mig runt i kyrkan innan middagen. Jag har inte varit inne i kyrkan sedan jag var barn. Det var här min morfar predikade på söndagarna. Den blå färgen på väggen framme vid altaret är vacker och framhäver änglarnas guldglorior. Magnus Florin håller en intressant föreläsning om sitt förhållande till Swedenborg och berättar om sin process då han skrev librettot till Hemligheter, operan av Jonas Forsell, som jag såg i Malmö förra våren. Jag blir berörd. Florins röst är behaglig, han verkar allvarlig, forskande, konstnärlig och har humor. Efter föredraget vill jag tacka, men alla flockas kring herr Florin och bildar en ogenomtränglig mur. När äntligen en lucka uppstår ser jag hans ryggstavla försvinna ut genom porten...

*Drömmarna är hjärnans darrningar
Samtal i sömnen mellan vibrerande atomer
Nattens melodier
En hel orkester under svandunskudden
Den ena människan
Anar den andras tanke
Den ena hinnan darrar
Av den andras darrning*

(Florin 2011, sid.23)

4/2

Jag känner att något stort är i görningen. Som om jag var havande i nionde månaden. Kanske blir det trillingar. Mitt projekt vill sönderfalla i tre delar. En treklang, en ters, en trilogi, en treenighet...

Jag ber om vägledning. Frågan jag ställt är: Vad är det som händer just nu?

Jag blandar Tarotkortleken, kuperar och breder ut en solfjäder med bilderna nedåt.

Jag fokuserar på min fråga och drar därefter tre kort:

Tarot:

Vagnen: Att använda min stora kraft för att rikta min energi, trots ambivalenser och instinkter. Fullborda min vilja! Nu är det dags. Lita på mig själv. Smit inte undan.

Utveckla det som är viktigt för mig. Anta utmaningen och göra karriär, både i personlig utveckling och i den yttre världen. Ny början.

Prinsessa i stavar: Ny början. Befriad från rädsla. Ny livskraft. Kraftfull, spontan, livsglädje, inspiratör, innovativ, intuitiv. Ting och företeelser attraherar varandra och fullbordar sig själva genom att inordna sig i större sammanhang.

8 stavar: Tanken föds och kastar sig ut i den fria rymden för att undersöka idésfären. Inspiration och erfarenhet i förening. Alla epokers sammanblandning i nya

fantastiska skapelser: färg, ord, ton, form och gestalt i ständig metamorfos. Klar direkt kommunikation. Livsmål förverkligas. Viljestyrka, ambition, självsäkerhet, stolthet.

Jag fokuserar åter på frågan och slår sedan mina tre kinesiska mynt sex gånger. Myntens fram och baksida har olika siffervärden. De olika kombinationerna skapar ett hexagram. Det finns 64 hexagram. Numret på det hexagram jag avser skriver jag som # (= nummer).

I Ching: #60 rör sig mot # 42.

#60, Begränsningen: Begränsa tankar, sätt gränser, ge saker rytm och form. Skapa kapitel, sektioner och tidsenheter. Stark i centrum. Var öppen för nya idéer. Knyt först ihop inre och yttre liv. Tillhandahåll det som behövs.

#42, Ökningen/Förhöja: En bördig tid. Expandera, öka, håll i mer. Fokusera, förhöj, förstärk.

Det känns helt rätt. Jag har redan mycket stoff och nu jag ska forma det till en helhet. Skapa kapitel, rytm och form. Avgränsa. Var öppen för nya idéer.

Jag tycker om att 8 stavar berättar om färg, ord, ton och form, att inspiration och erfarenhet förenas, alla epokers sammanblandning i nya sakers skapelser.

12/2

Jag vill samtala med Swedenborg om drömmar. Se/lyssna inåt, uppåt och lite vid sidan om. "Svävande uppmärksamhet" - att uppfatta helhet och nyanser bortom den analytiska förmågan, fånga upp material som befinner sig i mellanrummen. Både min erfarenhet av att själv ha klienter när jag utbildade mig till bildpsykoterapeut och alla de perioder i livet jag själv varit klient/analysand är guld värda. Jag vill gå in i mörkret för att observera det ordlösa. Vad är det som händer i de andra världarna?

För Swedenborg verkar det lika naturligt att han kan se med sina "inre ögon" in i den andliga världen som att vi alla kan se med våra "inre ögon" när vi sover.

Läser om Swedenborgs andliga kris i Drömboken. Antecknar:

- Ödmjukhet som grunden till allt.
- Rysningar, svettningar, skälver av köld i kroppen.
- Andningen som verktyg – utvecklar en metod, ett slags respirationshämning, för att försätta sig i transcendentala tillstånd.
- Sömnvanor – sover mycket, lägger sig tidigt. Under det att han skriver Drömdagboken, sover han 10-12 timmar per natt. Han lägger sig kl.19 på kvällarna!
- Matvanor – åt lite och spartanskt, pläderar för vegetarisk kost. Åt lite fisk när han blev bjuden. Fastar ibland. De sista åren i sitt liv äter han mest sémor och dricker svart kaffe med mycket socker i.
- Rörd till tårar, skakar i knäna.
- Hör ljud, då inom sig
- Att vara på gränsen mellan extas och galenskap.
- Ut -ur -kroppen upplevelser.
- Ser visioner i hypnagoga och hypnopompa tillstånd.
- Skriver ner sina drömmar och tolkar direkt

25/2

Jag vill placera mitt görande i ett rum där mina och Swedenborgs drömmar får sällskap av Jungs teoribildning. Jung är jag bekant med sedan barnsben. Han, Freud och Swedenborg satt med vid frukostbordet när vi berättade nattens drömmar för varandra. Freud var hedersgäst, Jung "kusinen från landet" och Swedenborg den objudne gästen. När mamma var liten berättade de också drömmar vid matbordet. Då var det bara Swedenborg som satt med.

26/2

Det är många hundar nu. Mycket handlar om förhållandet mellan djur och människa, både i mina, i Swedenborgs drömmar och i Jungs symbolvärld. Läser om Swedenborgs intresse för luktsinnet, det mest ursprungliga av våra sinnen.

Minne från 2008:

Jag bor några nätter på ett konstnårsresidens i Lijang, Kina, nära Tibet. Går en promenad och går vilse. Hör en hund som skäller, den springer emot mig. Den är svart och tovig, en argsint vakthund. Den hoppar upp mot mitt ansikte och försöker bita mig. Ingen människa i sikte. Blixtnabbt tar jag upp en stor pinne från marken och börjar fäkta framför mig samtidigt som jag på svenska med barsk stämma säger till hunden att gå hem. Känns som en dröm, fast det är verkligt alltihop. Adrenalinnet är på topp och jag tänker på en prövning som Paulo Coelho beskriver i sin bok Pilgrimsresan, då han möter en bestialisk hund. Jag fixerar hunden med blicken och riktar min energi mot den. – Gå hem med dig! Säger jag igen. Plötsligen, efter en maktkamp som känts som en evighet, vänder den och springer sin väg. På skakiga ben vänder jag också och går åt andra hållet. Jag känner en berusande segerkänsla inom mig. Jag har alltid varit rädd för stora hundar, speciellt svarta.

27/2

Har sovit gott. Minns inga drömmar.

Tänker på det genombrott Swedenborg får i och med sin andliga kris. Han börjar en helt ny era i sitt skapande. Lämnar naturvetenskapen bakom sig för teosofin.

Jag vill också komma till ett genombrott i mitt konstnärskap nu. Jag vill se hur drömarbete kan påverka mitt ateljéarbete. Jag börjar samtala med Swedenborg:

- Hej Emanuel! Vad är det av ditt stora arbete som jag kan bidra med att lyfta fram?

- Jo, att de inre världarna är en spegling av de andliga. Genom att blicka inåt kan ni på jorden få syn på himlen.

1/3

Jag tar mig an och vill nu integrera en avspjälkad del av min släkts biografi. Morfars omvändelse. Han var en utbrytare, en gränsöverskridare, som lämnade etablissemang och sin upphöjda post som pingstpastor jämte Levi Petrus, i 40-talets Stockholm. Morfar drog fulla hus i Filaldelfia kyrkan på Rörstrandsgatan, en kyrka som rymmer 2300 personer. Under sin tid som missionär i Port Said, Egypten, där han var stationerad i nio år, fick han en uppenbarelse som blev vändpunkten. Från den stunden och resten av hans liv blev Emanuel Swedenborg hans ledstjärna. Han valde att följa sitt hjärtas röst, eller Guds röst, som det var för honom. En modig morfar hade jag.

Mina föräldrar har valt att inte uppfostra mig in i någon specifik religion. Fast jag är döpt av morfar i Den Nya Kyrkan på Tegnérunden i Stockholm. Hemma pratade vi mycket om filosofi, psykologi, parapsykologi och religion.

Jag har alltid varit en sökare och som 16-åring började jag på allvar att sätta mig in i och pröva olika andliga vägar. Sedan dess är det ett pågående sökande.

2/3

Läser om Jungs mandala^x symbolik. I The Red Book finns hans egenhändigt målade mandalas. Jag har målat mandalas eller kalejdoskop, som jag kallar dem, de senaste 23 åren, alltsedan jag gick i psykoterapi med Jungiansk inriktning. Mitten av en mandala symboliserar jaget. Just nu arbetar jag med en kalejdoskopmålning i ateljén. Jag målar ett porträtt av Swedenborg i mitten. Kanske kan jag på så vis kliva in i honom?

7/3

Synkronicitet, Jungs begrepp, är betydelsefullt för mig. En sådan händelse som påverkar mitt projekt var då jag just sett Leif Elggrens verk om Swedenborg på Moderna Museets MODERNA UTSTÄLLNING 2010 i Stockholm. Det berörde mig mycket starkt. Jag stannade länge i det dunkla rummet. Tittade, lyssnade, funderade, associerade och skissade av flera objekt som ingick i en installation. Senare, samma vecka, deltar jag i ett seminarium om konstnärlig forskning på Forum - Nutidsplats för Konst i Stockholm. Jag är helt fascinerad av forskarnas berättelser om sina arbeten. En författare, Magnus Haglund, som jag pratar med efteråt, nämner jag för att jag arbetar med Swedenborg. Han säger: - Du måste ta kontakt med min vän Leif! Magnus ger mig en lapp med telefonnummer till Leif Elggren.

Det resulterade i ett för mig mycket betydelsefullt samtal med Leif. Jag fick möjlighet att fråga om detaljer i hans verk och prata djupt om Swedenborg och livet. Värdefullt och inspirerande! Mötet med hans konst, böcker och honom själv, påverkar mitt forskande. Leif Elggren är en stor ande i kropp.

I ateljén. Känner att jag vill komma loss. Packar undan sådant jag sett alltför länge och spänner upp ett stort papper på väggen, 1m x 1,5 m i stående format. Slår på måfå upp en dröm i Swedenborgs Drömbok och sedan en av mina. Emanuels handlar om Karl XII, som är alldeles blodig (Swedenborg 1995, sid. 41).

Min dröm handlar om att jag ska ha en avslutnings middag med studenter i min professorsgrupp. Vi är på Kungliga Konsthögskolan, Fredsgatan 12.

Synkronicitet i att vi har två saker gemensamt i våra drömmar, kungligt och talet 12.

Jag gör en **Aktiv Imagination**:

Ligger på sängen i ateljén och djupandas, yogisk andning. Ligger i Savasana - Död mans ställning. Jag får rysningar i hela kroppen. Jag färdas nedåt och kommer till en äng där jag möter min ledsagare. Jag har aldrig träffat honom förut. En ung man med ljusbrunt, halvlångt, lockigt hår. Jag ser att han har joker byxor på sig (som jokern i en vanlig kortlek). Vem är du? frågar jag. - Jag ska leda dig in i drömmen, säger han. - Men varför har du sådana byxor? undrar jag. - Jag är Narren (i Tarotkortleken), svarar han. Det är mig du behöver nu för att friskt och modigt kasta dig uti det okända. Han ber mig att gå in i det hus som är mitt. Då får jag syn på ett vit liten träbyggnad på höger sida om stigen. Jag öppnar dörren och går in. Narren väntar utanför. Rummet är fantastiskt, avlångt och med hela bortre kortändan i form av ett femkantigt fönster. Jag vet att jag ska gå in i korridoren till vänster. Där ser jag en svart dörr som det står DRÖM på. Jag går in. Jag ryser åter i hela kroppen. Jag befinner mig i Konstakademiens foajé bland stora gipsskulpturer. Går upp för vänster trappa. En lustig kung (Karl den XII?) kommer fram till mig och hälsar. Han småskrattar nervöst, hela tiden. Han har samma typ av byxor som min narr, kastanjefärgade korks kruvar och mustasch. Jag ser att han blöder i höger tinning. - Du blöder ju!, säger jag. - Du med! svarar kungen. - Ska jag dö nu? undrar jag. - Nej inte på länge, du har mycket att ta itu med, säger han. Han ber mig följa med och hälsa på herr Swedenborg själv. Lite läskigt. Swedenborg är väldigt gammal och har duvblå sidenrock. Han tar i hand och säger: - Välkommen flicka lilla, det var på tiden att vi får råkas. Du vill ju berätta om mig därnere. Du kan i stort sett hoppa över allt utom kärleken. Kärleken är störst! Jag känner mig osäker på vad Swedenborg menar, eller snarare hur jag ska gestalta det. Jag tackar och säger att jag ska komma tillbaka. Tar farväl och går ut ur drömmen, tillbaka samma väg jag kom.

När jag öppnar ögonen är jag full av energi. Går fram till pappret på väggen och tecknar frenetiskt med kol. Låter kroppen ta över helt och hållet. Efteråt när jag sätter mig och tittar på bilden tycker jag den har någon nerv som kalejdoskopmålningen saknar. Den har intressanta ytor, kontrast i valör och olika texturer. Kraftfulla, varierade linjer, upprepningar och rytm. Trots sin abstrakta uppenbarelse skönjer jag landskap och två gestalter, kanske kungar? En jättelik snäcka i mittpartiet. Kanske ett formspråk jag har i mig, som kommer fram när jag arbetar spontant. Vilsamt att gå från färg till svart-vitt. Skönt att lämna penslarna och arbeta närmare underlaget. Det känns också befriande att lämna det figurativa, kontrollerade för det abstrakta, i det här fallet, okontrollerade.

Nr 1, Madeleine Aleman 2012, kol på papper, 100 x 150 cm

10/3

Jag har inlett sädesdiet no.7 enligt Oshawa. Blev påmind om den typen av fasta tack vare att jag läste Leif Elggrens bok Geneology. I den beskriver han hur han 1981 isolerar sig i ett rum i 10 dagar, utan att gå ut. Med sig har han sig själv, sovplats, kokplatta, en stekpanna, tallrik, mugg, bestick, en säck ris och olika örtteer, papper, pennor, en Bibel, en anteckningsbok för perioden, G.Oshawas text om sädes fasta, en klocka, tillgång till rinnande vatten och W.C. (Elggren 2005, sid.6)

Just 1981 gjorde jag också min första sädesfasta!

I alla tider har begränsning av mängden föda och direktiv om vilka födoämnen som ska intas varit centralt i andligt sökande. När jag var i 20-årsåldern experimenterade jag mycket med olika dieter och fastor. Jag vet att föda kan påverka mig starkt åt olika håll. I ett helt år levde jag enligt den japanska Makrobiotiken, vilket var en bragd på den tiden. Det var ett fåtal Hälsokostbutiker som hade den mat jag levde av. Bara ekologiskt, närodlat, veganmat. Helt fritt från socker, kaffe, alkohol, svart te. Utan kemikalier. Minimalt med frukt (närodlat betyder ju i stort sett bara

vinteräpplen på vintern). Jag blev som en samuraj, sammandragen, yang, fokuserad – ja, det hände mycket både fysiskt, känslomässigt och mentalt. Sädesfasta är för mig ett effektivt sätt att "bli tom". Nu, just nu, känner jag mig starkt motiverad att använda mig av det redskapet. Det blir sju dagar med råris, tamari och grönt te. Vårstädning i fastetid. En gång när Swedenborg satt och åt hörde han en ängel säga att han inte skulle fylla magen för mycket. Jag lyssnar och tar efter.

13/3

Sitter och tittar på teckningen från igår. Vet inte hur jag ska gå vidare.

Drar ett kort ur **Oblique Strategies**: *Repetition is a form of change.*

Bestämmer mig, utifrån det, att fortsätta med Aktiv Imagination. Väljer ut två nya drömmar, en av mina och en av Swedenborgs. Fastnar för två drömmar med hundar som tema. Emanuels handlar om en stor svart hund som flyger på honom och biter honom i benet och min om en beige labrador som har fastnat med huvudet på andra sidan väggen.

Akriv Imagination:

Jag firar ner mig i ett tjockt rep. Möter min narr, han berättar att han heter Ivan. Går stigen tillsammans över ängen. Går in själv i samma hus som sist. Vackra rummet med 5-vinklade fönstret, in i korridoren och öppnar dörren med DRÖM - skylten. Där inne möter jag en alldaglig man i 40-års-åldern som har en stor svart terrier. Den är i koppel, men far fram emot mig. Jag frågar mannen, som heter Alfred, varför hunden skäller mot mig. Han säger att det bara är en spegling av mina undertryckta aggressioner. Om jag höjer rösten och ryter ifrån kommer den sluta att skälla. Jag frågar om labradoren, som har huvudet på andra sidan väggen. Alfred säger att det är en bild för när jag kör fast och kör huvudet i väggen. När jag av envishet inte kommer vidare så uppstår stagnation. Väggen avskiljer huvudet från kroppen så att jag inte kan se helheten, det är därför jag i drömmen var rädd för att hunden skadat ögonen när han körde huvudet genom väggen. Jag behöver i sådana tillstånd jorda mig, komma ner i kroppen för att motverka att fastna i huvudet. När jag ska gå vill jag ta med mig hundarna, men Alfred ber mig svälja dem! Jag gör det. Känns påtagligt i halsen när de glider ner, först den svarta och sedan den beige. . Nu är de integrerade med mig. Jag frågar om vad jag ska teckna. Han säger att jag helt ska lita på kroppen, hela upplevelsen finns där nu Jag tar farväl och tar mig samma väg tillbaka.

Nr 2, Madeleine Aleman 2012, kol på papper, 100 x 150 cm

Jag ger mig på pappret jag spänt upp på väggen Är fortfarande i ett speciellt tillstånd. Kraftfulla linjer och fält uppstår, liksom igår. Det är som en dans, en symfoni. Ibland ändras takten och det blir mer stilla, nästan tyst. Linjer och former, mjuka och sköra. Plötsligt ett crescendo! Jag blir trött i höger hand och byter till vänster. Jag står nära pappret som är så stort att jag inte har någon överblick alls. Slutligen gnuggar jag med en papperstuss ut kolet på vissa delar. I ungefär 20-30 minuter har jag tecknat, när jag backar av och ser ett fläckigt hundhuvud liknande en dalmatiners. Som en korsning av den ljusa och den mörka hunden. Ett stort svart trassel ligger längst ner till höger i bilden. Något rinner nedåt som ett strilande regn på vänster sidas mittparti. En hög horisontlinje, som klippformationer, skönjer jag. Bubblor som stiger uppåt på vänstra sidans övre del. Lätta molnformationer eller rök som rör sig uppåt, framåt på högra sidan övre del. Här möts min och Emanuels hunddrömmar.

Jag har lätt för att gå in i fantasin och lätt för att få ur mig bilderna sedan. Anstränger mig för att inte bedöma det konstnärliga i resultatet, vilket är svårt. Så van att hela tiden bedöma. Det viktiga nu är verkligen processen, att våga ge mig hän i skapandet vad det än leder till. Idag blev jag nästan övermedveten om ljudet när jag tecknade.

Dels en bil utanför på skolgården som körde runt, runt, ganska aggressivt i gruset. Några ungdomar som lattjade. Det påverkade mina linjer och former märkte jag och jag ökade trycket med kolet. Dessutom en hund som skällde långt bort, vilket bidrog med att förlänga mitt drömska tillstånd. Mest påtagligt av alla ljud var kolets rasslande mot pappret och den rytm som uppstod och ändrades vartefter. Jag tänkte att jag skulle vilja spela in det ljudet. Vid sådana tillfällen irriterar jag mig på den anti-konsumistiska, trotsiga sidan i mig själv som vägrar gå i flock och därför inte vill köpa en Iphone. De är ju faktiskt bra för ljudupptagningar

14/3

Idag när jag satt i ateljén och läste fick jag en ny idé. När jag för tredje gången börjar läsa Swedenborgs Drömboken fastnar min blick på några meningar redan i förordet av Per Erik Wahlund: "Över huvud taget är det fel att tänka sig Swedenborg som en excentrisk enstöring med umgänget inskränkt till de eteriska väsen han emellanåt påstås ha låtit duka för i sitt lusthus och utspisat efter en matsedel, som stod i stark kontrast till hans vanliga spartanska kosthåll". (Swedenborg 1995, sid.5) Jag vill laga en trerätters måltid till Swedenborgs ande och bjuda honom i hans lusthus. Kanske en korsning av ritual, berättande, sång och matlagningsprogram.

19/3

Nu hänger tre stora kolteckningar i ateljén. Den tredje är det mycket rörelse i och den är mindre stringent än de två föregående. Den är också mest fylld av kol. Som att åka omkring inuti en kropp med vävnader, muskler och andra kroppsliga associationer. Så utgick jag också ifrån drömmar med sexuella teman.

Nr 3, Madeleine Aleman 2012, kol på papper, 100 x 150 cm

Jag får idén om att stå framför kolteckningarna och sjunga dem, en och en, som partitur. De är ju energi, gensvar på psykiska processer. Så klart man kan sjunga dem, som gensvar på gensvar!

Min "lusthus performance" börjar bli tydligare inom mig och det lockar mig att utföra den. Tänker på den hela tiden. Hörde ett program på radio om och med unga, kinesiska tonsättare/kompositörer som arbetar med konstmusik. En kvinna använde rösten så häftigt när hon skulle beskriva olika ljud. Det vill jag också göra!

Tänker på måltiden i lusthuset. Känns som jag behöver ett manus som jag sedan kan förhålla mig fritt till.

Scen 1 – Jag vill berätta om maten:

Jag har förkläde på mig, några köksattiraljer, slutför det sista på maten och är som en TV kock i förhållande till publiken – som i rutan, alltså interagerar jag inte med publiken. Jag berättar om maten.

Scen 2 – Jag vill "sjunga in" Swedenborg:

Tar av förklädet. "Maten är klar nu kom och ät Emanuel!"

Pratsjunger om hur Swedenborg bjudit andarna på mat och om hans förhållande till sin trädgård och Lusthuset.

Scen 3 – Jag vill prata med Swedenborg.

Monolog eller fiktiv dialog?

Scen 4 – Ritual:

Inåtvänd. Rytmask. I transtillstånd med olika ljud, med rösten som instrument, låter jag anden ta över mig.

Scen 5 - Epilog:

Jag dukar av och går in i köket.

- Tack för idag Emanuel och tack alla andra goda andar som varit närvarande.

MENY:

Förrätt: Något med räkor?

Huvudrätt: Fisk, potatis och en sallad

Efterrätt: Cheesecake eller semlor?

Fastlagstiden är ju över i slutet av maj när jag gör min performance.

Han åt ju omåttliga mängder semlor, Emanuel. Kanske får det räcka?

Dryck: Vitt vin

Vackert dukat på silverfat? Med farmors gröna glas.

Födelsedagsbloss på tårtan!

26/3

Behöver spegling av mitt projekt. Drar tre **tarotkort**:

1. För min Performance: *Den Hängde*
2. För min text: *Tornet*
3. För helheten / övrigt: *Universum*

Tre Stora Arcana kort. Den Hängde som påminner mig om en Swedenborgs dröm.

Att tänka nytt! Skärskåda var jag sitter fast. Surrender.

Tornet – texten – allt rasar samman för att byggas upp på nytt. Inte klänga mig fast vid något. Ge plats för nytt.

Universum – resa. Den inre och den yttre resan. Ge plats för nytt!

30/3

Jung har blivit alltmer betydelsefull i mitt arbete genom mitt användande av hans metod Aktiv Imagination. Jag vill knyta en tredje part till projektet, någon som är en rebell, som friskar upp det hela, som citron i matlagning. Efter mycket sökande väljer jag Isabelle Eberhard. Hon är upptäcktsresande, författare och mystiker. För henne var friheten det viktigaste – hon var en vagabond. Dessutom var hon en gränsöverskridare som klädde sig i manskläder och färdades, mestadels ensam, till häst. Hon red i Algeriets öken, genom oaserna och upptogs i det mäktiga, hemliga sufiska brödrskapet Qadriyya.

”Det fanns hos henne ett ständigt ljus som styrde hennes steg och hennes penna dit där blicken bäst ser Guds återsken i människohjärtat”

Himoud Brahim, Momot kallad, poet från det gamla Alger och metafysiker.

(Citat ur min anteckningsbok, okänd källa)

Nu har jag bestämt mig för att även bjuda in Isabelle Eberhardts och C-G. Jungs andar till måltiden i Lusthuset. Det blir roligare för Swedenborg med sällskap vid bordet. Jag lockas också av dynamiken samtalet kan uppnå med dessa tre andar!

3/4

Det känns viktigt att jag tar med mig min erfarenhet av processen med kolteckningarna in i formandet och utförandet av min performance. Min påtagliga upplevelse av ljud – kolets raspande och olika rytmer. Tänka på tempot i de olika scenerna.

Tänker att jag har nytta av förmågan att gå inåt, som i Aktiv Imagination, släppa taget och följa stundens ingivelse. Ett inslag i min performance vill jag hålla helt öppet för det tillståndet att kunna infinna sig. Jag är alltså kock initialt och sedan programledare. Slutligen medium.

Det är att gå från det fysiska över det psykologiska och till det andliga.
Också från det folkliga, över det djuplodande och in i det rituella.
Jag rör mig från det uppenbara, över det symboliska och till det icke talbara.

Går igenom min performance. Ser framför mig hur jag står i kockförkläde och kockmössa och jag pratar hurtigt om maten och gästerna. Jag tar av mig kockkläderna och under har jag klänning. Sätter på mig ett diadem och slår mig ner vid bordet. Pratar saktare, lite tystare, lyssnar uppmärksamt på svaren. Frågar Emanuel och Isabelle vad de anser om Carl Gustavs kvinnoaffärer? Isabelle säger att hon inte alls är pryd, hon hade ju själv otaliga älskare på sina resor. Fast, fortsätter hon, är det ändå inte, för att tala med CG Jungs egen teoribildning, ett försök att integrera sin anima? Emanuel håller på äktenskapet, utan att vara fördömande. Vi pratar sedan om att de alla tre blivit kallade mystiker. Isabelle svarar: jag är ju främst feminist, författare och upptäcktsresande. Men visst, jag längtade efter att uppgå i något större. Det sufiska brödrskapet blev både min jordiska och andliga familj. Det var tack vare mina manskläder jag åtnjöt respekt och blev invald. Det var bra, för på så vis hann jag förbinda mig med andevärlden innan jag som 27-åring dog av flodvågen i Algeriet. Emanuel säger: Jag kallar inte mig själv mystiker. Jag är vetenskapsman! Carl Gustav: Jag är också vetenskapsman! Hur var ni sedda av samhället? Berätta något om döden? Hur har ni det nu? Men tredje scenen, hur ska den gestaltas?

17/4

Idag sökte jag upp ett ljudverk av Kurt Schwitters i Reina Sofia, Madrids stora museum för modern och samtida konst. Jag stannar länge i salen. Går omkring, stannar, lyssnar uppmärksamt. En mansröst sjunger på ett obegripligt språk. Olika rytmer, han använder rösten som ett instrument. Det låter så drömskt...på ett suggestivt sätt, så som jag vill ljuda min tredje scen. Jag står där så länge att vakten blir nyfiken. Jag rör mig till ljudet. Tiden upphör. En timma har gått på en kvart...

Epilog:

Emanuel äter sin andra semla. Sörplar kaffe ur en fin liten vit kopp med guldkant. Jag går tre varv runt bordet. Benen lite tunga, kanske lite stumma. Jag behöver släppa taget om klumpen i halsen. Känna mina ben. Den vilja som är min att röra mig framåt. Sakta, som en mycket försiktig, porlande bäck... en känsla av sockerdricka sipprar nedåt, från mitt bäcken, genom benen, passerar hårda knäskålar... genom vaderna och ner i fötterna. Fötter som har gått så långt redan. Bedövade av bubblande energi börjar de plötsligen dansa. Emanuel tittar storögt. Han kväver ett litet förtjust skratt, perukens korkskruvar dallrar. Jag snurrar likt en dervisch och förnimmer Isabelle i rummet. Hon sitter på golvet, i ena hörnet, i sin arabiska klädnad. Hon är vacker och allvarlig. Ansiktet som täljt ur trä. Jag ser henne fragmentariskt, i ögonvrån, vid varje snurr, var gång på nytt. Hon äter inte semla. Min rörelse eskalerar. Fortare, fortare, mitt hår står rakt ut. Befrielsens dans. Carl Gustav är visst också här, lite snett ovanför mig. Han har mustasch. I den lite grädde. En semla-ätare.

(utdrag ur Lovsång till Semlan av Madeleine Aleman)

PERFORMANCE - En måltid i Swedenborgs lusthus

Plats: Swedenborgs lusthus, kopian på Södermalm i Stockholm.

Tid: Lördag 26 maj 2012, kl.15.00

Scen 1: Matlagningsprogram – presentation av meny och de inbjudna andarna.

Scen 2: Talk show – samtal med andarna.

Scen 3: Magisk Ritual - röstimprovisation.

Meny: Förrätt: Isländsk räkoctail
Huvudrätt: inkokt lax med potatissallad och romsås
Efterrätt: semlor

Inbjudna gäster: Emanuel Swedenborgs ande, Isabelle Eberhardts ande, Carl Gustav Jungs ande, mina handledare Emma Göransson och Roland Ljungberg, filmare Antonie Frank. Evelyn Aleman, Olle Hjern, Susanna Åkerman och Helena Hildur W.

Varmt tack till er alla!

Sammanfattning och reflektion:

I projektet "Att skåda och skärskåda" har jag kommit fram till att det, för mig, är användbart att medvetet använda drömmar och drömlika tillstånd i kombination med skrivande och läsande för att hitta nya vägar i mitt konstnärliga arbete. Integrerandet av teoretiskt, medvetet och omedvetet material har visat sig värdefullt ur flera aspekter. Skrivandet blev som en tredje part – jag själv, det konstnärliga arbetet och texten – som vidgade mitt inre rum. I vävandet av trådar mellan dessa olika lager uppstod nya tankar, känslor och uttrycksformer. Korsbefruktningen skapade mångfald.

Det var första gången jag fick en idé om en performance och det var mycket lärorikt att förstå den konstformens olika beståndsdelar. Mitt förarbete innefattade att titta på matlagningsprogram och talk shows, läsa om ritualer i olika kulturer, läsa recept, komponera meny och därefter baka och laga mat. Planering och genomförande av scenografin, kostym och attribut var viktig. Mestadels ägnade jag mig dock åt att utarbeta dramaturgin, manuset, hur jag skulle röra mig i rummet och använd rösten.

Reflektionen efter min performance är att jag fick anstränga mig mycket för var att inte forcera det hela tidsmässigt, låta varje moment få ta tid och sjunka in. Att lita på att det bär. Något jag inte var förberedd på var att jag hade svårt bestämma mig för hur jag skulle förhålla mig till publiken kontra filmkameran när jag klev in i rummet. Innan hade jag tänkt att jag inte alls skulle relatera till publiken utan att de skulle se mig som på TV. Jag klarade inte det i stunden. Dels för att lusthuset är så litet att publiken befann sig helt nära mig och bestod av människor jag känner. Också det faktum att jag hade tänkt att den fasta kameran skulle placeras rakt framifrån, där ingen publik satt, men att den sedan placerades alldeles intill publiken. Jag skulle också, sett i backspegeln, gått in och bytt om bakom stängd dörr mellan akterna. Bristande erfarenhet av rummets möjligheter gjorde att jag först efteråt såg den möjligheten.

I scen 1, som var mest regisserad, kändes det som att jag var mycket mig själv i kockrollen. I scen 2, i samtalet med andarna, hade jag förberett frågorna men inte svaren. Det som kom till mig var huvudsakligen bekant för mig, saker jag läst och tänkt, fast vid något tillfälle blev jag förvånad. I tredje akten släppte jag taget helt och lät rösten ta över. Även armarna och händerna började röra sig. Den akten kom jag inte alls ihåg efteråt. Trodde att den var mycket kortare än den egentligen var. Att se filmen efteråt var en märklig upplevelse, då inifrånperspektivet skilde sig en hel del från utifrånperspektivet.

Det jag är nöjd med är själva idén och de olika akterna. Jag hade förankrat allt i mig själv och planerat väl. Dukningen, menyn och de enkla dräkterna fungerade också. Val av plats var viktig och lusthuset visade sig vara ett fantastiskt rum med fina proportioner, vackert ljus och fin stämning. Den energi jag fick av publiken slående och en viktig erfarenhet. Det var för mig lustfyllt, bitvis med skräckblandad förtjusning, som jag genomförde En måltid i lusthuset. Det var första men inte sista gången jag gör en performance.

ABSTRACT

TO BEHOLD AND SCRUTINIZE - ARTISTIC RESEARCH WITH SWEDENBORGS DREAMS AS A STEPPINGSTONE

Madeleine Aleman

In this artistic research Swedenborg's world of dreams is investigated. The aim of the project is to observe and reflect upon dreams potential and impact on the practical artmaking.

Several tools were used for this purpose: I Ching, a Tarot deck, a selfmade Dream deck, Oblique Strategies and C.G Jungs method Active Imagination.

The final outcome is a performance in Swedenborg's Summerhouse in Stockholm.

The idea emanates from the story that Swedenborg served meals to the spirits in his summerhouse.

The performance unfolds in three parts:

Cooking show, Talk show and Ritual. Emanuel Swedenborg's spirit is invited together with the spirits of Carl Gustav Jung and Isabelle Eberhardt.

The text consist of two parts. One with selected dreams from both The Dreambook of Swedenborg and the authors dreamdiary. The other part is a text that invite the reader to follow the process.

A meal in the summerhouse is an attempt to raise conciousness about how dreams actively can be used in and form the artistic work.

REFERENSER

- Bergquist, Lars 1988. *Glädjen och det stora kvalet*. Stockholm, Nordstedts.
- Eberhardt, Isabelle 1993. *Berättelser från Maghreb*. Lund, Scarabé.
- Elggren, Leif 2005. *Genealogy*. Stockholm, Firework edition.
- Florin, Magnus 2011. *Hemligheter*. Inowroclaw, Ellerströms förlag.
- Karcher, Stephen 1999. *I Ching – förvandlingarnas bok*. Danmark, Nörhaven.a/s.
- Kobak, Anette 1998. *The life of Isabelle Eberhardt*. London, Virago Press.
- Lachman, Gary 2006. *Into the interior: Swedenborg*, London, The Swedenborg Society.
- Lachman, Gary 2010. *Jung the mystic*. New York, Penguin group.
- Lagercrantz, Olof 1996. *Dikten om livet på den andra sidan*. Stockholm, Wahlström & Widstrand.
- Lamm, Martin 1987. *Swedenborg*. Falun, Hammarström & Åberg.
- Matthis, Moa, 2006. *Pionjärer och feminister*. Stockholm, Nordstedts.
- Sanford, John A 1989. *Osynliga Partners*. Solna, CJP.
- Swedenborg, Emanuel 1995. *Drömboken*. Stockholm, Wahlström & Widstrand.
- Ziegler, Gerd 1992, 1997. *Tarot – själens spegel*. Stockholm, Vattumannen förlag.

FOTNOTER

^I Hypnagog hallucination: Åskådlig föreställning liknande en drömbild upplevd i tillståndet straxt innan man somnar.

^{II} Hypnopomp hallucination: Åskådlig föreställning liknande en drömbild upplevd i tillståndet mellan sömn och uppvaknande.

^{III} Aktiv Imagination: En terapeutisk metod utarbetad av C.G Jung som bygger på medvetet styrda inre bilder och fantasier.

^{IV} Transcendent: ordet betyder överskridande och betecknar det som ligger bortom den empiriska sinnevärlden.

^V Tarotkort: En kortlek som sedan 1700-talet används för spådomskonst och psykologiska reflexioner.

^{VI} I Ching: Det äldsta verket i klassisk kinesisk litteratur. Boken har sammanställts och förändrats under flera århundraden och bygger på taoism och konfucianism. Den har genom historien använts som en allmän visdomsbok / orakel.

^{VII} Oblique Strategies: En kortlek skapad av Brian Eno och Peter Schmidt, utgiven 1975. På varje kort står en aforism tänkt att användas som hjälp vid kreativ blockering.

^{VIII} Drömkortlek: En kortlek jag själv skapat. 100 kort på vilka jag skrivit delar av mina egna drömmar på. Olika kategorier är t.ex. miljöer (inne och ute), gestalter (människor, djur och fantasivarelser) och objekt. Genom att slumpvis dra ett eller flera kan dessa användas som element i konstnärligt skapande eller i Aktiv Imagination.

^{IX} Synkronicitet: C.G Jung använde begreppet för att beskriva ett meningsfullt sammanträffande i tiden av två yttre händelser eller av en yttre och en inre händelse mellan vilka det inte finns något kausalt samband.

^X Mandala: ordet betyder cirkel. I många olika kulturer används symetriska mönster, uppbyggda kring cirkeln, i ritualer. Enligt C.G Jung är mandalan inte bara ett kosmogram utan också ett psykokosmogram, en plan över det mänskliga psyket som avslöjar sinnets djupare struktur.